

PREGĂTIREA ITEMILOR DE EVALUARE ÎN MS WORD ȘI IMPORTAREA ÎN MOODLE

Tudor BRAGARU, Ghenadie BARON*, Alexandru LUNGU

Catedra Informatică Aplicată

**Instruirea Deschisă la Distanță, USM*

Is presented experience one of the most successful tools for the development and drafting of items for import into Moodle.

1. Facilități și avantaje oferite de șablon

Sistemul Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) suportă diferite formate de descriere a testelor: *Aiken, Blackboard, Course Test Manager, GIFT format with images, Hot Potatoes, Moodle XML, WebCT* și altele.

Formatul GIFT cu imagini este unul dintre cele mai potrivite, deoarece pentru el a fost creat un șablon MS Word GIFTTemplate.dot [1] îmbunătățit, care permite pregătirea itemilor în MS Word, exportarea în format GIFT și importarea în Moodle.

Șablonul GIFT a fost îmbunătățit prin adăugarea posibilității de introducere a categoriilor, înlăturarea unor erori și elaborarea prezentelor recomandări de utilizare.

Pregătirea itemilor utilizând *GIFTTemplate.dot* oferă o serie de avantaje:

1. Itemii pot fi pregătiți pe orice calculator autonom, care nu este conectat la Internet.
2. MS Word permite controlul și corectarea erorilor ortografice.
3. Devine posibilă pregătirea sincronă facilă a itemilor în câteva limbi prin simpla traducere.
4. Exportul din Word în GIFT și importul din GIFT în Moodle este rapid și, ca urmare, poate asigura o securitate sporită a unor itemi prin instalarea lor doar în timpul testării.
5. Itemii unui întreg curs, ce constă din diferite module, teme, obiective și care conține diferite tipuri de itemi, pot fi combinați într-un singur fișier, cu gruparea în categorii ierarhizate.
6. Prezenta versiune a șablonului suportă introducerea unor pictograme/imagini în enunțuri și în variantele de răspuns, ceea ce permite compunerea ușoară a itemilor pentru diverse produse software.
7. Utilizarea MS Word permite accelerarea procesului de pregătire a itemilor, în special când este vorba de un număr mare de itemi similari sau de același tip, inclusiv prin memorarea itemilor în clipboard și apoi copierea repetată a lor cu modificarea ulterioară, formatarea cu *Format painter* etc.

Șablonul GIFT susține itemi cu variante multiple de răspuns, itemi binari (adevărat/fals), itemi cu răspuns scurt, itemi cu coordonare, itemi de tip eseu/descriere, itemi numerici și itemi cu cuvinte lipsă.

Formatul GIFT îmbunătățit susține, de asemenea, introducerea numelui/codului itemului, a comentariilor la variantele de răspuns, amestecarea sau neamestecarea variantelor de răspuns, atribuirea procentajului de evaluare în cazul itemilor cu răspuns multiplu ș.a.

2. Tehnologia creării itemilor cu GIFTTemplate.dot

Pentru a utiliza acest instrument de creare a itemilor, e necesar:

1. Să creăm un fișier Word pe baza șablonului special *GIFTTemplate.dot* și să introducem în acest fișier itemii.
2. Să exportăm (convertim) itemii de testare în format GIFT (cu ajutorul comenzii de exportare din șablon). Ca rezultat, se salvează o arhivă .zip, în care se află un fișier .txt cu itemii transformați în format GIFT și o mapă cu figurile din documentul exportat.
3. Să importăm itemii din formatul GIFT într-un curs, utilizând comanda de *Import* a itemilor din Moodle.

Deschidem fișierul șablon *GIFTTemplate.doc*, unde se vor afișa câteva mostre de itemi. Exemplele pot fi șterse și/sau în locul lor pot fi create subiecte personale.

Introducem categoria itemului. Pentru a introduce o parte din itemi într-o categorie, trebuie ca înaintea primului item din categorie să se creeze un item binar cu răspuns corect, în care să se scrie ca enunț numele categoriei în format GIFT de genul:

\$CATEGORY: [numele categoriei]

Dacă categoriile sunt ierarhizate, atunci ele se despart prin semnul „/”:

\$CATEGORY: [numele categoriei de nivelul I] / [numele categoriei de nivelul II cu o ierarhie mai joasă] / [etc.]

După instalarea corectă a șablonului, sub bara cu meniuri va apărea un panou cu instrumente speciale (Fig.1, linia a treia de sus):

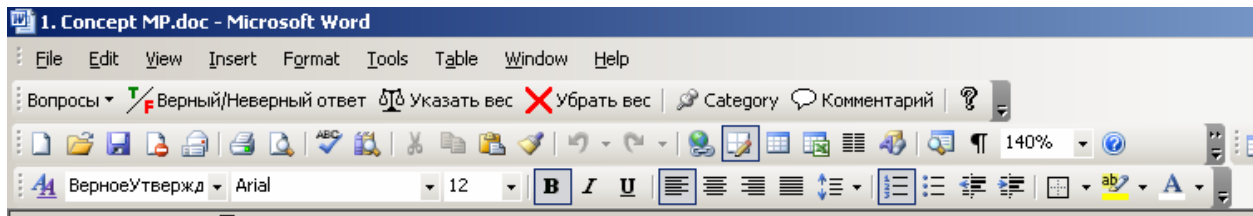

Fig.1. Panoul cu instrumente speciale ale șablonului GIFT.

Dacă nu vedeți acest panou, asigurați-vă că ați deschis fișierul „GIFTTemplate.doc”. Dacă este deschis acest fișier și panoul tot nu se afișează, pentru a-l afișa, se apasă butonul drept oriunde în panourile cu instrumente, după care, în lista afișată, se bifează opțiunea „Moodle”. Variantele de itemi se selectează în meniul **Вопросы** (Fig.2).

Tot în această casetă sunt plasate și butoanele de verificare a itemilor culeși (Проверить) și de convertire în format GIFT (Экспортировать) pentru încărcarea în Moodle.

Pentru a ușura căutarea itemilor după tipul lor, se recomandă a folosi anumite coduri în numele itemului. Totodată, aceste coduri sunt utile pentru generarea monitorizată a testelor din itemii incluși în colecții cu ajutorul expresiilor regulate.

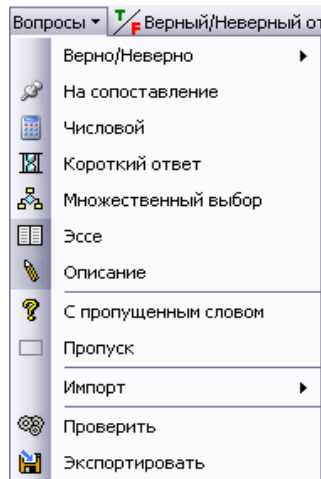

Fig.2. Casetă de selectare a tipului de item.

Tipuri de itemi susținuți de șablonul GIFT:

- cu răspuns **multiplu** – **cod M**;
- cu răspuns **singular** – **cod S**;
- **binari** – **cod B**, afirmații adevărate sau false;
- cu răspuns **scurt sau cuvinte omise** – **cod L**;
- cu răspuns **sub formă de valori numerice** – **cod N**;
- cu **sortare/ordonare de elemente** – **cod O**;
- cu **coordonare de elemente** – **cod C**;
- de **tip eseu** – **cod E**.

Structura codului itemului suficientă pentru generarea monitorizată a testelor este prezentată în Figura 3. Punctajul 1 poate fi omis în codul itemului (*P9* în Fig.3 poate lipsi).

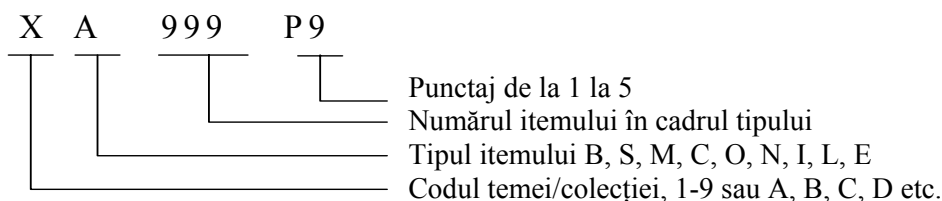

Fig.3. Structura codului itemului.

Cu șablonul special GIFTTemplate.dot este posibilă specificarea numelui (codului) itemului `::Nume::`, pentru ca doar el să se afișeze în lista itemilor încărcăți în Moodle. Însă, acest lucru este mai puțin recomandat, deoarece îngreunează editarea în Moodle.

În cazul în care numele nu este specificat, acesta se formează din însuși enunțul itemului de la început până la semnul «?», sau primele 100 de caractere. În lipsa unei experiențe, este recomandat numele din 100 caractere, din care buteți extrage/înțelege mai multe informații, care conțin la început și codul.

Opțiunile `[no_shuffle]` și `[shuffle]` în parantezele pătrate pot fi doar la începutul itemului, respectiv pentru a dezactiva sau a activa modul de amestecare a răspunsurilor în itemii cu răspunsuri singulare, multiple, coordonare, corespundere. Implicit, este setat `[shuffle]`.

Implicit, punctajul itemului este 1, și poate fi omis. În caz contrar, un alt punctaj se introduce între paranteze pătrate la începutul itemului, sau după `[shuffle]/[no_shuffle]`.

Ultimele două opțiuni se introduc înaintea codului/numelui, altfel șablonul nu le va interpreta corect. De exemplu:

`[shuffle] [3] 1M012P3`. Prezentul item are primele trei variante corecte și ultimele două incorecte, care la afișare se vor mixa.

- `[shuffle]` – indică necesitatea mixării variantelor.
- `[3]` – indică punctajul atribuit.
- `1M012P3` – este un cod arbitrar ulterior utilizat la generarea monitorizată de teste.
- Codul itemului poate fi introdus înaintea punctajului.
- Punctajul poate fi atribuit și la finele enunțului itemului.

Pentru a introduce o imagine în enunț și/sau în variantele de răspuns, se procedează în mod obișnuit: se deschide imaginea, apoi prin `Ctrl+c` se copie în *Clipboard*, se instalează cursorul în locul dorit și se tastează `Ctrl+v`.

3. Recomandări generale de redactare

- Fiecare item va avea un cod (Fig.3), ce permite generarea ulterioară monitorizată a testelor.
- Itemii se vor culege consecutiv/se vor grupa după tip/cod, ce permite administrarea și modificarea facilă.
- Adăugarea unui item nou se face în ordinea: instalare cursor în locul introducerii, selectarea tipului itemului din meniul `Вопросы` (Fig.2) și culegerea textului. O altă alternativă este copierea unui item apropiat, de tipul dorit, în locul dorit și editarea lui.

Pentru mai multe detalii a se vedea [2].

Pentru comoditatea redactării, răspunsurile corecte în itemi binari, cu răspuns multiplu sau singular sunt afișate cu culoare verde, iar cele incorecte – de culoare roșie.

Fiecare răspuns se introduce din rând nou.

Schimbarea statutului din răspuns corect în greșit, și invers, se face folosind butonul `Верный/Неверный ответ`.

După introducerea tuturor variantelor de răspuns este necesară ponderarea lor prin coeficienți pozitivi pentru fiecare răspuns corect și negativi pentru fiecare răspuns greșit. Introducerea coeficienților se face automat prin plasarea cursorului în textul itemului și *click* pe `Указать вес`. Ulterior, valorile numerice se pot modifica, însă suma valorilor pozitive trebuie să fie strict egală cu 100%. Suma ponderilor răspunsurilor negative poate diferi de 100%. Dacă este mai mare, atunci scorul itemului se va egala cu zero. Acesta este util pentru a contracara „ghicirea” răspunsurilor.

Pentru a elimina ponderile tuturor variantelor, se plasează cursorul în textul itemului și se activează butonul `Убрать вес`.

Note:

- ✓ Neatribuirea ponderilor variantelor unui item cu răspuns singular sau multiplu duce la interpretarea eronată a itemului.
- ✓ Efectuați atent corectarea manuală a ponderilor, încât introducerea unor valori care nu sunt rezervate în Moodle produce erori la importare.
- ✓ Cu cât mai mare este numărul și suma ponderilor variantelor incorecte (cu pondere negativă), cu atât mai mare este obiectivitatea itemului. Evident, în limitele raționale al numărului de variante.

La redactarea itemilor *cu ordonarea răspunsurilor sau potrivirea variantelor* se creează două liste: din stânga și din dreapta, fiind evidențiate prin culori. Fiecare din liste trebuie să conțină cel puțin două-trei elemente, nu mai mult de 10, în funcție de scopul urmărit. Elementele listelor trebuie să fie cât mai scurte. În mod ideal, lista din stânga poate să conțină numere de ordine și/sau unul-trei cuvinte. Trecerea de la un element la altul se face prin apăsarea tastei *Enter*.

Pentru studenți se va afișa lista din stânga, cu posibilități de selectare a răspunsului potrivit din lista afișată în partea dreaptă.

În general, pentru o mai mare obiectivitate, numărul variantelor în lista din dreapta poate fi mai mare decât cel al elementelor listei din stânga A.

Itemii de tipul *Răspuns scurt* (Короткий ответ) și *Numeric* sunt semănătoare cu *Răspuns multiplu*. Ele la fel pot avea mai multe variante de răspunsuri cu pondere diferită, însă toate răspunsurile trebuie să fie corecte.

La redactarea unui item numeric, partea întregă se separă de cea zecimală prin punct, nu prin virgulă. Șablonul nu suportă diapazonul răspunsurilor corecte, în acest caz fiind necesară corectarea după importarea itemilor în Moodle.

Itemul de tip *Cuvânt lipsă* este o variantă de întrebare cu răspuns scurt. Însă, acesta este mai comod, deoarece nemijlocit în item se conține și răspunsul. Pentru a redacta un item cu cuvânt lipsă, se selectează pictograma С пропущенным словом, se introduce textul itemului, după care să selectează un cuvânt și se dă clic pe opțiunea de meniu Пропуск. Ca rezultat, în loc de cuvântul marcat studenții vor vedea pe ecran caractere de subliniere și sarcina lor va fi să introducă corect cuvântul omis din frază.

Notă. În acest tip de întrebare poate fi marcat ca răspuns doar un singur cuvânt, dar în realitate există mai multe cuvinte sinonime. În așa caz, cuvintele se despart prin semnul egalității, iar marcarea se va face cu ajutorul *Format painter* etc. Dacă apar erori la importare, ele pot fi corectate nemijlocit în codul GIFT generat de șablon și repetată importarea.

În itemii de tipurile S, M, N, L, pentru fiecare variantă de răspuns profesorul are posibilitatea să introducă câte un comentariu care se va afișa studentului la alegerea acestei variante de răspuns. Pentru a adăuga un comentariu, se plasează cursorul în linia răspunsului dorit, apoi se dă click pe Комментарий.

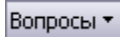

[3][no_shuffle] M001P4. Orice rețea locală are la bază una din Topologiile elementare:

- 33.333% Magistrală
 - 33.333% Inel
 - 33.333% Stea
 - -50% Plasa arbitrară
- Oare plasaă este o construcție elementară?
- -50% Completă
 - -50% Mixtă
- O topologie mixtă constă din combinarea a câtorva topologii elementare.

Note:

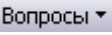
- ✓ Dacă înaintea itemilor nu se introduce numele categoriei, itemii se vor importa în categoria implicită a cursului.
- ✓ Dacă categoria deja există și se introduce din nou, ea se va repeta și, pentru corectitudinea colecției, ar trebui eliminată.

4. Convertirea itemilor în format GIFT și importarea în Moodle

Pentru a verifica corectitudinea introducerii itemilor, din meniul Вопросы se alege Проверить. Dacă sunt erori – ele trebuie corectate.

Înainte de a converti itemii din format MS Word în format GIFT, se recomandă și verificarea vizuală a corectitudinii acestora: dacă sunt numerotați, dacă sunt utilizate doar stilurile admise de șablon etc.

Pentru vizualizarea stilurilor se alege *View* → *Normal*. Dacă stilurile nu se afișează, atunci setăm *Tools* → *Options* → *View* și în câmpul Style area width: se setează o valoare diferită de zero, de exemplu 3 cm, după care se apasă OK.

După verificare se salvează fișierul, apoi se exportă/convertește din format MS Word în format GIFTT prin activarea opțiunii Экспортировать din meniul . După transformare se va deschide automat o fereastră de salvare a itemilor convertiți. Rezultatul trebuie salvat în formatul „.txt” și arhivat cu ZIP. După acceptarea numelui și locului de salvare se activează butonul de salvare.

Fișierul-text salvat poate fi, de asemenea, verificat vizual și corectat manual, dacă apar erori la importarea lui în Moodle.

Sucesiunea operațiilor de importare în MOODLE:

1. Se intră în curs și se activează butonul **Întrebări** din meniul Administrare;

2. Se alege tab-ul „Import”

3. Se selectează opțiunea „GIFTformat with images” și se apasă butonul „Continuare”;

4. În caseta afișată:

- Se alege categoria în care vor fi introduși itemi, dacă nu este indicată în fișier. Dar, totuși, este mai recomandată indicarea categoriei în fișierul cu itemi.
- În câmpul „Match Grades” se indică dacă se vor afișa erorile de punctaj sau dacă ele se vor transforma în ceva apropiat. Ultima opțiune trebuie utilizată cu mare precauție, deoarece itemii pot fi deteriorați, ceea ce impune o verificare totală a itemilor importați și corecturi cheltuitoare de timp.
- În câmpul „Stop on Error” se indică dacă procesul de importare se va opri la depistarea erorilor. Se recomandă oprirea la erori, corectarea lor și repetarea procesului, până când toate erorile vor fi corectate.
- În câmpul „Select directory for images” se indică directoriul unde se vor salva imaginile.
- În câmpul „Prefix for Images” se specifică prefixul atribuit imaginilor, pentru eventuale administrări manuale. Dacă în test nu sunt imagini, în acest câmp se lasă locul gol.
- În câmpul „Încarcă” se apasă butonul „Răspoi” după care se face click pe „Open” a arhivei cu itemii.
- Și, în final, se apasă butonul „Încarcă acest fișier”.

Dacă nu vor fi găsite erori, în următoarea fereastră se vor prezenta toți itemii pentru importare. Se apasă butonul „Continuă” și, ca rezultat, itemii se vor plasa în categoriile respective.

Notă: În unele cazuri, Moodle poate să depisteze erori care nu sunt vizibile, greu de determinat, dar itemii trebuie urgent încărcăți în Moodle. În așa cazuri, se recomandă ignorarea erorilor de punctaj (în câmpul „Match Grades” se selectează „Nearest grade if not listed”) și oprirea procesului de încărcare, în caz de erori setând „Nu” în câmpul „Stop on error”. După încărcare se pot consulta itemii și determina eroarea, cu repetarea procesului după înlăturarea erorilor.

5. Descărcarea și instalarea șablonului GIFTTemplate.dot

Se poate efectua pe orice calculator pe care este instalată una din versiunile MS Word 2003 sau 2007, versiunile engleză, română, rusă.

Șablonul fișierului poate fi descărcat de pe site-ul moodle.org [1]. Arhiva șablonului se salvează pe calculatorul personal, se dezarchivează, după care se execută fișierul *Setup MoodleGIFT.exe* și se vor urma indicațiile programului.

Fișierul executabil va instala șablonul și un fișier informativ pe discul C:, precum și un arhivator în directoriul Windows. În meniul Start se va crea grupul «ДО» (abreviere din limba rusă – Дистанционное Образование) și pe desktop va apărea fișierul GIFTTemplate.doc.

După instalare este necesară setarea nivelului de securitate a sistemului.

Atunci când se deschide un fișier ce conține macrocomenzi/macro (în engl.: *macros*), utilizatorului i se afișează un mesaj de avertizare, pentru că acestea sunt programe, dar printre ele pot fi și viruși. Dacă utilizatorul nu este sigur, macro-urile pot fi oprite.

În acest șablon macro-urile verifică prezența elementelor obligatorii ale itemilor și generează codul GIFT la exportare. Deci, deschizând fișiere cu șablonul GIFT, macro-urile trebuie activate.

Aceasta se obține prin schimbarea nivelului de securitate a macro-urilor:

- În versiunea engleză Word 2003 XP: Tools> Macro> Security>Medium> OK.
- În versiunea engleză Word 2007: Butonul office>Word options> Trust Center> Trust Center Settings> Macro Settings>Disable all macros with notification>OK.
- În versiunea rusă Word 2003 XP: Сервис>Макрос>Безопасность>Средняя> OK.

- În versiunea rusă Word 2007: Butonul office>Параметры Word>Центр управления безопасностью> Параметры центра управления безопасностью> Отключить все макросы с уведомлением>OK
Pentru ca opțiunea setată să se activeze, documentul dat se închide și se deschide din nou.
După instalare poate fi lansat un mini-videocurs de utilizare a șablonului *Help_for_Using_Template.exe*.
Pentru mai multe detalii *a se vedea* și [1-3].

Concluzii

Pentru pregătirea comodă, eficientă, rapidă a itemilor, instrumentul *GIFTTemplate.dot* este decisiv. Această tehnologie de dezvoltare/actualizare a colecțiilor de itemi în MS Word oferă avantaje și economii net superioare față de introducerea elementară direct în Moodle.

Dar, șablonul mai poate fi îmbunătățit. Mai întâi – prin eliminarea erorilor observate, mai ales la introducerea itemilor cu cuvinte-lipsă. Apoi – prin adăugarea unor noi tipuri de itemi (incluși) și desăvârșirea logicii de depistare a erorilor.

Oricum, chiar în condiții de existență a unor erori logice în șablon, el este deosebit de util și ajută mult elaboratorii de itemi.

Referințe:

1. Locația șablonului http://dlnsk.pochta.ru/flashcard/gift/giftwithimg_for_v19.zip
2. Bragaru T., Cârhană V., Crăciun I. Testarea asistată de calculator. Metodologie. - Chișinău: CEP USM, 2009.
3. S.I. Moodle, documentația oficială: <http://docs.moodle.org/>

Prezentat la 06.03.2010